รายงานการไปรับการอบรมเกี่ยวกับการทำฟาร์มเลี้ยงโคในสวนมะพร้าว และดูงานในประเทศฟิลิปปินส์

1. นาม นายเมธี
2. นามสกุล สิมะเสถียร
3. ที่ทำงาน กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์
4. ตำแหน่ง หัวหน้ากองอาหารสัตว์
5. อบรมดูงานเรื่อง การทำทุ่งหญ้าเลี้ยงโคในสวนมะพร้าว
6. ณ ประเทศ ฟิลิปปินส์
7. โดยทุน ศูนย์เทคโนโลยี่อาหารและปุ๋ยของแอสแปค (FFTCASPAC)
8. ตั้งแต่ วันที่ 13 ตุลาคม 2516 ถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2516
9. รายละเอียดของการไปฝึกอบรมและดูงาน

การฝึกอบรมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมอบรมจากประเทศไทย 9 นาย ในจำนวนนี้เป็นเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ 5 นาย คือ

1. นายเมธี สิมะเสถียร ตำแหน่งหัวหน้ากองอาหารสัตว์
2. นายรักไทย อินทรสุขศรี ตำแหน่งนายสัตวบาลเอก ทำหน้าที่หัวหน้าสถานีพืชอาหารสัตว์แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. นายประเทศ ปุ้ยพันธวงค์ นายสัตวบาลตรี ทำหน้าที่หัวหน้าสถานีพืชอาหารสัตว์ชุมพร จังหวัดชุมพร
4. นายสอน สนทอง นายสัตวบาลตรี ทำหน้าที่หัวหน้าสถานีพืชอาหารสัตว์อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
5. นายชิต ศรีนาคา นายสัตวบาลตรี หัวหน้าหน่วยพืชหญ้าอาหารสัตว์ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น

ประเทศฟิลิปปินส์ 3 นาย ประเทศสาธารณรัฐจีน 2 นาย รวมทั้งสิ้น 3 ประเทศ จำนวน 14 นาย เข้ารับฟังการบรรยายและทัศนศึกษาตามฟาร์มต่าง ๆ ในเกาะมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์ ดังนี้

วันที่ 15–16 ตุลาคม 2516 ที่เมือง ดาวาว ได้ฟังการบรรยายเกี่ยวกับการเกษตรกรรมของประเทศฟิลิปปินส์เกี่ยวกับการเลี้ยงโคในสวนมะพร้าว ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนมะพร้าวเป็นอาชีพหลัก โดยผลิตมะพร้าวได้ประมาณ 50 % ของมะพร้าวในโลก และจากการศึกษาการเลี้ยงโคในสวนมะพร้าวส่วนมาก จะได้จำนวนผลมะพร้าวเพิ่มขึ้น แต่จะต้องคำนึงถึงปริมาณโคที่จะเลี้ยงต่อพื้นที่ที่ปล่อยโค ความแน่นของดิน อาหารของดินที่หญ้าและต้นมะพร้าวจะดึงเอาไปจากดินตลอดจนแมลงต่าง ๆ ที่จะทำลายต้นหรือผลมะพร้าวด้วย ถ้าหากจัดการไม่ดี พึ่งการบรรยายถึงพันธุ์หญ้าต่าง ๆ ที่จะใช้ปลูกในสวนมะพร้าว โดยจะต้องคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ ทนต่อการเหยียบย่ำ ปลูกและขึ้นได้ง่าย ทนทานต่อแมลงและโรค ให้ผลิตผลสูง มีความอร่อยน่ากินและย่อยได้ง่าย ซึ่งส่วนใหญ่หญ้าที่ปลูกใช้หญ้าพารา รองลงมาก็เป็นหญ้ากินนี ส่วนพืชตระกูลถั่วนิยมใช้เซ็นโตร และสไตโล พึ่งการบรรยายเรื่องการทำและการจัดการทุ่งหญ้าในสวนมะพร้าว ได้แก่การเตรียมดิน การปลูก การจัดการปล่อยให้สัตว์กิน การใส่ปุ๋ย เทคนิคการรักษาสภาพของมะพร้าว / โค (ดูแลรักษาหญ้าให้มีอายุยืนนาน และให้มะพร้าวมีผลิตผลเพิ่มขึ้น) การกำจัดวัชพืช พึ่งการบรรยายการจัดการดูแลความอุดมสมบูรณ์ของดินของทุ่งหญ้าในสวนมะพร้าว ทั้งนี้เพื่อให้มะพร้าวและหญ้าได้สมดุลย์กันในเรื่องอาหาร น้ำ หรืออย่าปล่อยให้ดินถูกอัดแน่นจนเกินไปเนื่องจากการเหยียบย่ำของสัตว์ พึ่งการบรรยายเรื่องแร่ธาตุปลีกย่อยในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพราะหญ้าและต้นมะพร้าวหรือสัตว์ต่างก็ต้องการแร่ธาตุเช่นกัน ต่างกันแต่ว่าปริมาณมากน้อยผิดกันไปเท่านั้น และจะต้องคำนึงถึงระดับของแร่ธาตุที่จะทำลายสุขภาพสัตว์ เมื่อขาดแคลนหรือได้รับมากเกินไปเกี่ยวกับการใส่ปุ๋ยในทุ่งหญ้าด้วย พึ่งการบรรยายเกี่ยวกับการแก่งแย่งกันระหว่างทุ่งหญ้า—ต้นมะพร้าวที่ปลูกร่วมกัน ซึ่งมีทั้งใต้ดินและบนดิน เช่นเกี่ยวกับแสงสว่าง อุณหภูมิของอากาศและความชื้นสัมพัทธ์ ความชุ่มชื้นของดิน อาหารในดิน พึ่งการบรรยายข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงโคในประเทศฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะการจัดการเลี้ยงโคนั้น ถ้าจัดการไม่ดีจะทำให้ลูกโคเกิดลดน้อยลงและเจริญเติบโตช้า ทั้งนี้เนื่องจากการคัดเลือกโคไว้ทำพันธุ์และการคัดทิ้งไม่ได้ทำจริงจัง ลูกโคที่อดนมตามธรรมชาติแต่เล็ก ๆ จะทำการผสมพันธุ์เร็วขึ้นและผสมพันธุ์ตามสายเลือด

หรืออาจขาดแคลนอาหารสัตว์ตลอดปี ดังนั้นเพื่อให้ฝูงสัตว์มีรูปร่าง ลักษณะดีมีเนื้อมาก จะต้องมีการผสมพันธุ์จากสัตว์ที่ดี เจริญเติบโตเร็วและใช้อาหารอย่างมีประสิทธิภาพ การให้อาหารอย่างพอเพียง และการจัดการฝูงสัตว์อย่างถูกต้องรวมทั้งการป้องกันและควบคุมโรคด้วย การจัดการที่ดีจะต้องประกอบด้วย

1. **การให้อาหาร** ถ้าอาหารไม่ถูกส่วนจะทำให้การผสมพันธุ์ไม่ได้ผล ลูกเกิดน้อย

2. **จำนวนสัตว์เลี้ยงต่อเนื้อที่ของแปลงหญ้า** ถ้าเลี้ยงสัตว์จำนวนมากในแปลงหญ้าจำนวนจำกัดจะทำให้สัตว์มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นน้อย

3. **การผสมพันธุ์** จะต้องจัดการดังนี้

(ก) อายุที่ควรผสมพันธุ์ ควรผสมเมื่ออายุ 2 ปี และให้ลูกเมื่ออายุ 3 ปี

(ข) เรโชพ่อพันธุ์ต่อแม่โค ลูกโคอายุ 1 ปี ควรให้ผสมได้ 12 – 15 ตัว
โคอายุ 2 ปี „ „ 25 – 30 „
โคอายุ 3 ปีขึ้นไป „ „ 40 – 50 „

(ค) การผสมเทียม

(ง) ควบคุมการผสมพันธุ์ โดยมีแผนการ เช่นตรวจความสมบูรณ์ของพ่อพันธุ์ ฤดูที่ควรจะทำการผมพันธุ์ ทำการตรวจท้องฝูงที่ผสมพันธุ์แล้ว คัดโคที่ผสมพันธุ์ไม่ดีทิ้ง ระยะเวาลาที่ลูกโคควรจะเกิด ระยะเวลาที่เหมาะกับการอดนมลูกโค การตีตราและตอนสัตว์ การสะสมอาหาร

4. เก็บสถิติต่าง ๆ
5. สัตว์คัดทิ้งและเลือกไว้ทำพันธุ์ต่อไป
6. จัดการกับสัตว์ที่มีอยู่ เช่นตัดเขาทิ้ง, ตอน
7. สุขภาพสัตว์

พึ่งการบรรยายปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงที่ทำลายสุขภาพโคที่เลี้ยงในสวนมะพร้าว, โรคติดต่ออื่น ๆ ไม่มีนอกจากโรคเกี่ยวกับพยาธิทั้งภายนอกและภายในมีอยู่บ้าง สำหรับโรคจากเชื้อวิสาไม่มีปัญหาเลย แต่โรคจากเชื้อแบคทีเรียก็มีโรคเฮโมรายิกเซฟติซีเมีย วัณโรค โรคจากเชื้อราพอมีบ้าง เช่นโรค ring worm การป้องกันและควบคุมโรคสัตว์กับพยาธิต่าง ๆ ทำโดยการฉีดวัคซีนกับใช้ยาถ่ายพยาธิต่าง ๆ

พึ่งการบรรยายเรื่องการช่วยเหลือด้านการเงินของธนาคารพัฒนาประเทศฟิลิปปินส์แก่ฟาร์มที่เลี้ยงโคในสวนมะพร้าว ธนาคารจะช่วยเหลือด้านการเงินประมาณ 90 % ของทุนที่ฟาร์มได้ลงไป โดยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าว 5—50 เฮกต้า ใช้คืนภายใน 10 ปี นอกจากนี้ยังให้เจ้าหน้าที่เทคนิคของธนาคารไปตรวจเยี่ยมและเป็นผู้แนะนำเตรียมการกับอนุมัติโครงการที่เสนอมา พร้อมทั้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องก็ให้ความร่วมมือกับธนาคารในด้านวิชาการต่างๆ รวมทั้งการสัมนา อบรมและทดลองค้นคว้าและการตลาด

วันที่ 17—19 ตุลาคม 2516 ได้ไปทัศนศึกษาที่ฟาร์มโคนมคาลิแนน เมืองดาวาว ซึ่งเป็นฟาร์มเลี้ยงโคนมมีพื้นที่ประมาณ 300 ไร่ เลี้ยงโคลูกผสมพันธุ์ไฮสไตน์ โดยการปล่อยในทุ่งหญ้า มีโคกำลังรีดนมประมาณ 30 กว่าตัว หญ้าที่ใช้ส่วนใหญ่คือมอริชัสหรือพาราผสมพืชตระกูลถั่ว และให้อาหารผสมตัวละประมาณ 2—3 ก.ก. ผลิตนมได้ละประมาณ 8—10 ลิตรต่อตัว นอกจากนั้นได้ไปชมการเลี้ยงโคในสวนมะพร้าวที่โซคาโค (South Davao Development Co) Culaman Plantation Lais Plantation และ Lacaron Plantation ซึ่งแต่ละแห่งมีสวนมะพร้าวไม่ต่ำกว่า 3,000—4,000 ไร่ ปลูกมะพร้าวห่างกันระหว่างต้น 8—10 เมตร หญ้าที่ปลูกส่วนใหญ่ใช้หญ้าพาราผสมกับเซ็นโตร มีบางแปลงใช้หญ้ากินนี ผสมกับเซ็นโตร การปลูกหญ้าพาราเมื่อไถและพรวนดินเตรียมไว้แล้วหว่านหญ้าพาราทั้งเถายาวๆ ลงบนแปลง ใช้แทรกเตอร์ลากพรวนทับเพื่อตัดหญ้าเป็นท่อนๆ แล้วพรวนที่ลากจะผึ่งหญ้าลงดินไปเลย หญ้าที่เอามาทำพันธุ์ 1 ไร่ ใช้ปลูกได้ในเนื้อที่ 10 ไร่ และปริมาณโคที่เลี้ยง 1 ตัวต่อพื้นที่ 3 ไร่ โคที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นลูกผสม ระหว่างอเมริกันบราห์มันกับพื้นเมือง หรือมิฉะนั้นก็โคพันธุ์พื้นเมืองผสมกับเร็ดซินดี้ หรือแซนต้าเกอร์ทรูดิส เริ่มขุนเมื่ออายุ 1 ปี — $1\frac{1}{2}$ ปี เลี้ยงนานประมาณ 4 เดือนจะได้น้ำหนักเพิ่มขึ้น 120 ก.ก. แต่ถ้าเลี้ยงเป็นฝูงจะคัดลูกโคขายเมื่ออายุได้ 18—24 เดือน น้ำหนักตกตัวละ 300—350 ก.ก.ๆ ละ 2.6 เปโซ (ประมาณ 8 บาท) ฟาร์มแต่ละแห่งมีฝูงโคประมาณ 4—5 ฝูงๆ ละประมาณ 500 ตัว

วันที่ 20—23 ตุลาคม 2516 ไปทัศนศึกษาที่แอนช่าแคทเติลแอนด์ครอบฟาร์ม เมืองลาโคนอนสุราล่า เซ้าท์โคตาบาโต ซึ่งเป็นของเอกชน ฟาร์มนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี 1963 เพื่อผลิตโคส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ โคที่เลี้ยงขยายพันธุ์เป็นพันธุ์อเมริกันบรามันพันธุ์แท้ นอกจากนั้นยังใช้ผสมกับพันธุ์พื้นเมือง เพื่อปรับปรุงพันธุ์ให้ดีขึ้นสำหรับขายในประเทศอีกด้วย พื้นที่ทั้งหมดมีประมาณ 12,000 ไร่

ปลูกหญ้าที่ปรับปรุงแล้วประมาณ 5,200 ไร่ หญ้าพื้นเมืองอีกประมาณ 6,600 ไร่ หญ้าที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นหญ้าพาราผสมกับเซ็นโตร นอกจากนั้นยังมีหญ้า กินนีเนเบี่ยร์ คิคูยู กับพืชตระกูลถั่ว เช่น เซ็นโตร สไตโล และเดสโมเดี่ยม อนึ่งทางฟาร์มยังคงเก็บรักษาแปลงเพาะพันธุ์หญ้าชนิดต่าง ๆ สำหรับทดลองไว้ด้วย โดยคัดพันธุ์ที่เหมาะสมก็พยายามปลูกแพร่ขยายพันธุ์ออกไป ซึ่งจะช่วยให้มีหญ้าเพียงพอแก่สัตว์ การเลี้ยงจะปล่อยเป็นฝูง (ฝูงหนึ่งประมาณ 30—35 ตัว มีพ่อพันธุ์คุมฝูง 1 ตัว) ลงในแปลงขนาด 60 ไร่ แปลงละ 35—60 วัน นอกจากนั้นยังมีตึกชันสูตรโรค, ผสมเทียมตลอดจนห้องปฏิบัติงานด้านสถิติต่าง ๆ อีกด้วย มีหลุมหญ้าหมักพร้อมทั้งเครื่องมือทางเกษตรกรรมอย่างทันสมัย ขณะนี้มีโคอยู่แล้วประมาณ 3,000 กว่าตัว เป็นพันธุ์แท้อเมริกันบรามันประมาณ 420 ตัว โครงการของฟาร์มในโอกาสต่อไปจะขุนโคขายปีละประมาณ 1,500 ตัว และผลิตพันธุ์แท้ขายส่งต่างประเทศปีละ 30 % ของพันธุ์แท้ที่ผลิตได้ คงเหลือจำหน่ายในประเทศ 70 %

วันที่ 24 ตุลาคม 2516 เดินทางกลับประเทศไทย และเข้าปฏิบัติงานที่กรมปศุสัตว์ ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2516

10. สรุปข้อคิดเห็นประโยชน์ที่จะได้รับและสิ่งที่คิดว่าจะนำมาปรับปรุงให้เป็นประโยชน์ในประเทศไทย

จากการไปสัมนาและทัศนศึกษาครั้งนี้ เห็นว่าการเลี้ยงโคในสวนมะพร้าวอย่างที่ประเทศฟิลิปปินส์ดำเนินการอยู่นั้นพอที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งที่มีการปลูกมะพร้าวกันมาก ๆ ส่วนข้อเสียเกี่ยวกับการปลูกพืชหญ้าเลี้ยงโคแล้ว พืชหญ้าจะแย่งอาหารในดินจากต้นมะพร้าวนั้น จะแก้ไขได้โดยใช้พืชหญ้าชนิดที่กินอาหารน้อยปลูกเช่น หญ้าพารา กินนี เบ็นสัน ผสมพืชตระกูลถั่วพวกเซ็นโตรหรือสไตโล นอกจากนั้น ยังจะต้องมีวิธีจัดการมิให้ปล่อยสัตว์เลี้ยงจำนวนมากเกินไป เพราะจะไปเหยียบย่ำทำให้ดินแน่นจนเกินควร พืชหญ้าและต้นมะพร้าวไม่เจริญงอกงามเท่าที่ควร อันจะทำให้ได้ผลผลิตมะพร้าวน้อยลง หรืออาจถึงตายได้ จะแก้ไขปรับปรุงสิ่งบกพร่องเหล่านี้ได้ก็โดยการไถพรวนดินหลังการปลูกพืชแล้ว 2 ปี หรือเพิ่มปุ๋ยแก่พืชพญ้าและต้นมะพร้าวบ้างตามสมควร

11. จากข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงโคในสวนมะพร้าวนี้ ขณะนี้กรมปศุสัตว์กำลังดำเนินการทดลองร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์และกรมวิชาการเกษตรอยู่แล้ว และจะได้นำข้อคิดเห็นบางประการไปเพิ่มเติมปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

□ □ □